

Nacional-socijalističke metode

Svečani protest Sv. Oca Pape na Božić 1937. radi progona Crkve u Njemačkoj odjeknuo je svjetskom javnošću. Nationalsocijalistička štampa osvrnula se na nj kratko, ali s uličnjačkim pogrdama i žučljivim izrugivanjem.¹ Svjetska štampa pak, osobito katolička prati sada s većom pažnjom razvoj poganske navale na kršćanstvo u III. Reichu. Ljudi počinju napokon otvarati oči i uviđati, da nacionalsocijalizam (NS) ide nedvojbeno za tim, da uništi u Njemačkoj svaki trag kršćanstvu. Dosada mnogi nisu mogli u to vjerovati. A nije ni čudo. Progoniti kršćanstvo — tako se obično misli — znači: ubijati svećenike i vjernike, rušiti Crkve, otmirati crkvenu imovinu, uništavati sve, što potsjeća na kršćanstvo. Tako se od vajkada i radilo. Na taj su način kušali uništiti Crkvu i Neron i Dioklecijan već u početku, i Tajkosama u Japanu i Bokseri u Kini i Gepeu u Rusiji i Calles u Meksiku i »čovjekoljubivi« komunisti u Španiji.

U III. Reichu nema toga. »U Njemačkoj nije porušen ni jedan samostan i ni jedna crkva nije zatvorena,“ naprotiv mnoge su nove sagrađene! U Njemačkoj nije ni jedan svećenik ili pastor zatvoren, što je vršio svoje dušobrižničke dužnosti...« Ta je tvrdnja službenog organa SS »Das Schwarze Korps« (29. IV. 1937.) u najmanju ruku smiona, ali barem odaje dobru volju NS: oni ne će da prave mučenike!² Povijest je naime pokazala, da sve te stare metode, koje nastoje uništiti kršćanstvo ognjem i mačem, imaju

¹ List za vođe NS omladine »Macht und Wille«, koji izdaje vrhovni upravitelj njemačke mladeži, dao je oduška svome bijesu ovim riječima: »Iza govora, koji je »rimska nepogrešivost« izrekla na Božić, možemo mi vjerovati još samo u njezinu »nepogrešivost mržnje.«

² Samo što su na pr. raspela na mnogim raskršćima razbijena: herojsko djelo »Heja« — Hitler-Jugend, Hitler je lično dao nalog, da se jedan umjetnički križ makne iz Münchenskog umjetničkog paviljona.

³ Međutim ne manjka ni krvnih mučenika. Većina ih je anonimna. Progutala ih je noć i koncentracioni logor? Samo se nekima zna za ime, kao na pr. svećenik Rossaint, koji je radio u centrali kat. omladine u Düsseldorfu, a sada se nalazi već osam mjeseci u istražnom zatvoru, gdje je teško obolio. S njim se nalazi i vođa kat. mladeži Streber, koji je u zatvoru oslijepio. Mučenici su i svi ostali slični onom radniku iz Rheinlanda, koji je radi sakupljanja potpisa za pomilovanje redovnica, što su bile osuđene radi deviznih procesa, bio godinu dana u koncentracionom logoru. Iza povratka kući ustanovio je liječnik, da mu je bilo izbijeno 9 zubi, nos stučan, jedno oko izbodeno, a na tijelu 31 rana od cigarete i 7 od opasnih udaraca. (DDW 24. X. 1937.)

baš protivne učinke: krv mučenika bila je i jest sjeme, podmladak Crkve. Stoga polako: što manje buke, što manje uzbuđivanja svjetske javnosti, što manje buđenja nutarnjeg otpora! Desilo se istina, da se po koji funkcioner NS malo zaletio i svojim brutalnim načinom izazvao ogorčenje. No to su iznimke. NS ima druge, modernije metode!

»PROSVJEĆIVANJE NARODA

Kršćanstvo valja uništiti. Ali ne silom ni u krvi, nego zakonitim putem: narod ima sam slobodno odlučiti hoće li ispovijedati kršćanstvo ili ne.

Radi toga »ispovijest vjere prepušta se slobodi pojedinca. . . Država i stranka ne sile ni jednog Nijemca, da ispovijeda ovu ili onu vjeru. Utjecaj na tu odluku prepušta se slobodnom djelovanju crkvenih sila, da svojim idejama primame pojedince u svoju zajednicu. . . .« Tako piše 29. IV. 1937. »Das Schwarze Korps«, a s njim se potpuno slaže i ministar vjera Kerrl: »Svatko si može izabrati vjeroispovijest prema vlastitoj želji« (govor u Hagenu 30. XI. 1937.)

No da ta vjeroispovijest ne bude kat. Crkva, za to se NS dobro pobrinuše. U zadnjih pet godina upeše oni sve sile, da »prosvijetle« narod, da mu »otvore oči«, kako bi uvidio, da je Crkva najveći neprijatelj njemačke rase. Sva sredstva moderne propagande uperena su na to, da u javnosti i u dušama ubiju svako postojanje prema kršćanstvu. Štampa, govori, radio, javne priredbe, sve ima pokazati, da je Crkva »leglo nemorala«, da su kat. redovnici *trovatelji* narodnog blagostanja, da su kat. udruženja politički rovari, da kat. škole odbijaju svaku saradnju s državom oko »obnove« naroda, da je Crkva napokon sićušno udruženje, kojemu država velikodušno pripušta sakristiju, ali koje nema nikakva prava da nešto kaže izvan crkve. Prema tom mračnjačkom društvu ima Nijemac čiste rase samo smiješak sažaljenja.

Da NS ide za tim i marljivo radi oko toga, pokazuju činjenice. Protiv Crkvi i njezinim institucijama povelili su se monstruozi procesi moskovskoga stila, koji po izjavi samog ministra propagande Göbbelsa imaju pokazati njemačkom narodu »opće čudoredno rasulo«, »nevjerojatnu podivljialost« Crkve i njezinih svećenika i redovnika.

NEPRIJATELJI NARODNOG BLAGOSTANJA

Prvu prigodu za difamaciju Crkve pružili su NSocijalistima razvikani devizni procesi. Oni su imali pokazati njemačkom narodu i cijelom svijetu, tko je neprijatelj njemačkog gospodarstva, tko potkopava i ometa nastojanje NS oko ostvarenja »četiriljetke«. No cio svijet zna naprotiv, da se tu nije radilo o spasavanju ugroženog gospodarstva u III. Reichu, nego o niskom iskorišćivanju u propagandističke svrhe protuzakonskog postupka nekih neisku-

snihi svećenika i redovnika, koji su nasjeli jednom varalici (Hosi-us). Taj je navodno osnovao u Holandiji banku i ponudio se dotičnim redovničkim poglavarima, da će im posredovati kod isplate dugova, koje su imali u inozemstvu. Kad je policija ušla u trag cijeloj stvari, varalica je odmaglio, a krivnja je pala na kat. svećenike i redovnike.

Nedavno je dovršen u Hamburgu veliki devizni proces proti parobrodarskom društvu Bernstein i dr. Sada se opet vodi proces u istom gradu proti jednom od najvećih veletrgovaca žitarica Alfredu Toepfer. U istražnom zatvoru nalazi se oko 60 osoba, sve veletrgovci i bankiri, a radi se o deviznom prekršaju u vrijednosti oko 100 milijuna maraka. NS štampa donosi o tome samo po koju kratku vijest, a dr. Göbbels drži, da se za tu stvar ne isplati ići pred mikrofon. Jer to je obična trgovačka afera! Eto, ljudi si htjeli napuniti džepove na malo nezakoniti način! No kad kat. redovnici i redovnice, većinom iz neiskusnosti i prevareni, isplaćuju na protuzakonit način svoje dugove u inozemstvu osobama, koje su im nekoć iskazale tim posudama ne male usluge, a to je strašan protudržavni zločin, ti su ljudi neprijatelji naroda!

Svota, koju su kat. redovnici poslali na taj način u inozemstvo i sam prekršaj zakona sporedna je stvar. Glavno je, da se afera mogla staviti na veliko zvono i da su NS štampa, dr. Göbbels i DD. imali nekoliko mjeseci zgodna materijala, da ponizuju i blate Crkvu i njezine ustanove pred njemačkim narodom.

»SEKSUALNA KUGA«

Devizne procese natkrilili su daleko procesi »crkvenog nemoralna«. Ti su bili neiscrpivi arsenal NS štampe kroz cijelu prošlu godinu. »Tu se radi... o općem čudorednom rasulu, kakvo se ne može naći u cijeloj povijesti kulture u takoj strašnoj i nevjerojatnoj mjeri..., o nevjerojatnoj podivljalošći..., o seksualnoj kugi..., koju valja iskorjeniti ognjem i mačem... Ja mogu kao takav (otac obitelji) razumjeti osjećaje roditelja, koji vide, kako su im djeca, njihovo najveće dobro, bila predana poživotinjenim i besavjesnim oskrvniteljima mladeži, koji su im uništili tijelo i dušu... U Njemačkoj su se bezbrojni svećenici i redovnici ogriješili o te zakone (protunaravni nemoral i oskrnjivanje malodobnih)... Jer nažalost danas nema nikakve sumnje, da i one hiljade i hiljade slučajeva, za koje je doznala Pravda, predstavljaju samo mali postotak prave raširenosti te čudoredne podivljalošći i da su znak općeg moralnog raspadanja.« S takvom besubastičnom podnapetošću(?) pobjedonosno je govorio na radiju 25. VI. 1937 ministar propagande dr. Göbbels naviešavajući cijelom narodu 1.000 procesa o nemoralnosti kat. klera! (DDW 23. I. 1938.)

Proti toj odvratnoj kleveti i histeričnom blačenju cijele Crkve te proti zlobnom iskorišćivanju tih procesa u NS štampi protestirao je 7. VIII. 1937. kod ministra pravde u ime cijelog njemačkog episkopata berlinski biskup dr. Preysing. Sa sličnim gnjušanjem pratio je te procese i cio svijet.

A u čemu se zapravo sastojalo to »opće moralno rasulo«, ta »nevjerojatna podivljialost«, ta »seksualna kuga« kat. klera? Koliko je tih »bezbroy svećenika i redovnika«, što počinše protunaravna djela i oskvrnuše malodobne osobe? Berlinski biskup dr. Preysing upravio je 7. VIII. 1937. ministru pravde memorandum sa službenom crkvenom statistikom osuda crkvenih osoba radi prekršaja moralnih zakona. Statistika obuhvaća razdoblje od 1. I. 1933. — 1. VIII. 1937., dakle vrijeme nacionalsocijalističke vlade. Evo te statistike: Osuđeno je 57 svjetovnih svećenika i 7 svećenika redovnika, 5 braće iz svećeničkih redova, 170 aktivne ili već otpuštene braće iz redova, koji sastoje samo od braće laika, 1 sestra. Proces se vodi još proti 47 svećenika (37 svjetovnih i 10 redovnika) te proti 72 brata.

Pri toj statistici valja imati na umu, da se tu ne spominje ništa, koliko je od tih osuđenih osoba za vrijeme počinjenog djela i procesa bilo u aktivnoj službi. Osobito kod redovničke braće vuklo se pred sud skupa s redovnicima i osobe, koje su već odavno bile otpuštene iz reda,³ te sluge i namještenici, sve skupa pod istim imenom: redovnici. Ne radi se tu isto tako uvijek ni o velikim zlodjelima. Dokaz su tome često vrlo niske kazne. U jednoj osudi badenskog suda proti nekom kat. svećeniku veli se na pr.: »Djela, radi kojih je optuženik okrivljen, nisu nikakvi izravni čini, koji bi mogli odati nesumnjivo seksualnu nakanu.« (DDW 23. I. 1938.) Kao svjedoci kod tih procesa pripuštali su se napokon svi. Nalazilo se tu i malodobnih i slaboumnih i ljudi sumnjiva života i osoba, pod utjecajem NS vođa, koje su za svoje »objektivne« izjave nagradene priznanjem i pohvalama.⁴

Pa kad bi svi onih 45 svećenika doista počinili teška kažnjiva djela, što je to prema 21.461 svjetovnih svećenika i 4.147 svećenika redovnika u Njemačkoj? A među 92.000 časnih sestara mogli su NS uza sve tražanje naći jedva jednu jedinu! Ali to ni najmanje ne priječi inscenatora njemačkih »plebiscita« Göbbelsa i NS štampu, da drško blate cijelo katoličko svećenstvo i trube na radiju i po novinama o »općem čudorednom rasulu« u Crkvi, o »seksualnoj kugi«, o »nevjerojatoj podivljialosti« kat. svećenika i redovnika! Glavno je, da se time prlja Crkva i ubija u narodu poštovanje prema kršćanstvu. A koliko te statistike i fraze odgovaraju istini, to je sporedna stvar!

Zanimljivo bi bilo malo pogledati i stanje u toj stvari među redovima NS. Službeni organ vode njemačke mladeži »Das Junge Deutschland« donosi u listopadskom broju 1937. (str. 445) službenu statistiku osuda po STGB § 176,3 (nasilje na osobama ispod 14 godina): 1933 bilo je 5.442 osude; 1934: 5.746; 1936: 7.010. Te je godine bilo osuđeno samo 20 kat. svećenika. A ostali? Ako se uzme u obzir, da je taj zakon izdan u prvom redu proti učiteljima i odgojiteljima i da danas u Njemačkoj ni jedan uvjereni katolik ne može prak-

³ NS su došli na ideju »procesa nemorala« istom time, što su prigodom pregledavanja samostanskih knjiga radi devizne kontrole, našli kao razlog otpuštanja nekih redovnika čudoredne prekršaje.

⁴ Tako su na pr. početkom siječnja 1938. bila suđena dva svećenika u Nürnbergu, Fuhsel i Schmidt, jer ih je neka djevojka optužila, da su je nepriстойno dotakli. Sud je ustanovio, da se radi samo o prostoj osvadi bez ikakva dokaza. Ipak je Fuhsel bio osuđen na godinu i po zatvora, a Schmidt na tri i pol godine tamnice. Za vrijeme procesa zauzimao se za djevojku poznati NS vođa Streicher, koji joj je iza osude čestitao, predao kitu cvijeća i odvezao je vlastitim autom do kuće. U gradu je vladalo općenito uvjerenje, da je djevojka pred sudom lagala. (DDW 23. J. 1938.) No kad se radi o ocrnjivanju kat. svećenika, iskustvo je pokazalo, da si NS ne taru mnogo glave radi istine.

tično dobiti učiteljsko mjesto, lako je odgonetnuti, odakle dolazi onih 7.000 osuđenih. Kod kat. svećenika osim toga upotrebljene su sve moguće metode moderne policije, da se uđe u trag bilo kakvom djelu (dosta je, da svećenik pogladi koje dijete po glavi ili ga se inače dotakne), dok se drugi vuku pred sud samo na tužbu koje osobe.³ Pravo je stoga rekao onaj schwarzwaldski seljak za vrijeme monstroznih procesa, koji nije znao za prave statistike, nego sudio prema podacima NS štampe: Ako je već kod nas toliko blata, što mora istom biti na drugoj strani!⁴

»LEGLO ZLOČINACA«

»U Njemačkoj nije ni jedan svećenik ili pastor bio zatvoren ili strijeljan, što je vršio svoje staleške dužnosti. Svećenici i redovnici, koje smo mi zatvorili, bili su prosti zločinci.« Tako se hvali »Das Schwarze Korps« 29. IV. 1937. A tih je »zločinaca« u Njemačkoj bezbroj. Ministar »Crkava« Kerrl rekao je koncem prošle godine u govoru u Fuldi, da je zadnjih godina od 16.000 kat. redovnika bilo osuđeno njih 8.000 radi raznih prekršaja (radi podmukle rabote proti državi, radi zloupotrebe propovijedao-nice, radi prekršaja zakona o zastavi i o zabrani sakupljanja milostinje itd. A isti je ministar priznao nekoliko mjeseci prije u pismu kardinalu Bertramu, da je dosada bilo samo 2.877 procesa proti kat. svećenicima. (DDW 30. I. 1938.)

* Poznata je stvar, da je homoseksualnost nekim u redovima — nacionalsocijalističke stranke prava zaraza. Za Röhma i drugove je to sam Führer izjavio. Oni su to međutim bili ne samo 30. lipnja nego i prije, dok su još bili vjerni Führeru i stranci. Prije 30. VI. 1934. nije se toga radi nad njima nitko sablažnjavao, kao što se ni danas ne sablažnjuju nad drugim nemoralnim anomalijama, nad kojekakvim pa i vrlo uglednim kokainomanijama.

³ Koncem prošle godine ušla je češka policija u trag cijeloj grupi homoseksualaca, muškaraca od 18—26 godina, sve odreda članovi NS stranke u Češkoj. Zatvoren je bio i uvaženi član NS u Češkoj H. Rutha te izdavač NS časopisa »Volk und Führung«, zatim 4 sveučilištarca, 1 gimnazijalac te nekoliko tehničara, učitelja i namještenika, svega skupa 13 osoba. H. Rytha se »junački« oprao počinivši početkom studenog samoubojstvo u istražnom zatvoru, a ostali su bili 2. XII. 1937. osuđeni na razne kazne. — Kako u III. Reichu pod vladom NS i inače napreduje nemoral kod mladeži, pokazuje službena statistika iz »Statistisches Jahrbuch 1937«. Osuđenih mladića (14—18 godina) za razna djela bilo je 1934.: 12.303; 1935.: 16.872, dakle u dvije godine porast za 37%. Obična nemoralna djela: 1934.: 779 osuda; 1936.: 1.465 osuda; protunaravni nemoral: 1934.: 121 osuda; 1936.: 481 osuda; nemoral s mladeži ispod 14 godina: 1934.: 487 osuda; 1936.: 763 osude; silovanje: 1934.: 33 osude; 1936.: 80 osuda. Tu valja imati na umu, da samo mali dio tih prekršaja dolazi sada pred državni sud. Većina slučajeva rješava sam sud Stranke. Osim toga već po naravi tih zločina velik dio slučajeva ostaje tajnim. Kod kat. svećenika upotrebljene su naprotiv sve metode tajne policije, da se uđe u trag bilo kakvom prekršaju, pa bio on počinjen i pred mnogo godina. — Ali varao bi se, tko bi mislio, da je taj porast nemorala kod mladeži u III. Reichu plod NS moralne nauke o »zdravoj životnoj radosti«, koja je napokon slomila okove »zastarjelom moralu« grijeha i pokore. Streicherov »Stürmer« piše u prosincu prošle godine: »Ako su se u redovima »Hitler-Jugend« (HJ) pojavila takva opasna ognjišta spolnih prekršaja, to je istraga dokazala(!), da su oni nastali primanjem katoličkih omladinskih organizacija u HJ i da se te pojave imaju samo tako protumačiti. Jer kat. omladina je pokvarena na duši i na tijelu odgojnim utjecajem svjetovnih i samostanskih učitelja.« Jesu li možda i Rutha i Röhm i Co bili samostanski gojenci? (DDW 26. XII. 1937.)

Pa da je doista bilo i 8.000 redovnika osuđeno, bilo bi im to samo na čast. Jer kako je u Njemačkoj za jednog svećenika teško doći pred sud, pokazuje najjasnije t. zv. »Kanzelparagraph«, zakon proti zloupotrebi propovijedaonica. Taj zakon ima stati na kraj »političkim« propovijedima, t. j. propovijedima, u kojima se javno kritiziraju državne uredbe, te tako postaju opasne po javni mir. To je već po sebi vrlo elastičan zakon, a jedno službeno tumačenje državnog suda (oznaka akta: 1 D 176/36), omogućuje mu, da se protegne na bilo koju stvar. Prema tome tumačenju riječ »staatliche Angelegenheit«, državna stvar, ima se široko tumačiti, osobito jer se dolaskom NS države opseg državnog života ne samo nije suzio, nego se naprotiv proširio. Stoga na pr. sve, što se ozbiljno i javno govori o značenju riječi »krv, tlo, rasa« te o značenju i utjecaju tih pojmova na privatni i javni život, tiče se, općenito govoreći, NS pokreta i NS države, koju taj pokret zastupa. Osim toga propovijednik ili govornik može prouzrokovati, da i druge stvari, kojima se država dosada nije još bavila, postanu »staatliche Angelegenheit« i to na pr. time, da ih dovodi u vezu s državom. (DDW 30. I. 1938.)

Iz toga se lako razumije, kako je kat. svećeniku teško počinuti »protu-državno djelo«. Dosta je, da koji ustane otvoreno proti klevetanju i difamiranju Crkve u NS štampi i iznese istinu o deviznim i »čudorednim« procesima ili da ustane na obranu kat. nauke i crkvenih prava, i eto »zločinca«. Takav je »zločinac« i glasoviti P. Rupert Mayer iz Münchena⁶ i stotine njemu sličnih, koji stoje na braniku vjere i istine i radi toga čame u tamnici ili u koncentracionom logoru.

Pa i tu se ne radi zapravo o pravom broju tih »zločinaca« ni o njihovim »zlodjelima«. Glavno je, da NS štampa i NS govornici mogu donijeti fantastične izmišljene i uvećane statistike, dignuti alarm proti »kriminalnim tipovima«, koje kršćanstvo ubraja u svoju elitu i diskvalificirati Crkvu pred javnošću, potkopati ugled crkvenih institucija, ubijati u srcima poštovanje prema kat. Crkvi.⁷

⁶ P. Rupert Mayer D. I. bio je prošle godine zatvoren radi »podmuklog protu-državnog rada«, t. j. što je branio Crkvu. Osuđen je bio na 6 mjeseci zatvora, ali radi slaba zdravlja i na posredništvo vojnih vlasti (P. Mayer je izgubio u svjetskom ratu jednu nogu i dobio najveće vojno odlikovanje željeznog krsta) bio je 22. VII. pušten na slobodu pod uvjetom, da ne smije više propovijedati. On je taj uvjet doista i držao, da ne pravi Crkvi novih poteškoća. No koncem godine 1937. naveo ga je bavarski ministar Wagner u nekom govoru kao primjer, kako se kat. svećenike lako ušutka prijetnjom zatvora. Na tu podlu objedu odgovorio je P. Mayer time, da se 26. XII. i opet uspeo na propovijedaonicu i propovijedao o sv. Stjepanu. Na 2. I. 1938. propovijedao je i opet o Imenu Isusovu, u kojem je jedino spasenje i pred kojim se ima prignuti svako koljeno. 5. I. bio je P. Mayer zatvoren, ne radi predmeta, o kojem je propovijedao, nego što je uopće propovijedao. (DDW 23. I. 1938.)

⁷ Na sreću to nastojanje ima često posve protivne učinke. Tako je nedavno u Münchenu na jednoj skupštini mladih studenata govorio zastupnik vode NS studenata Dörfler i među ostalim primijetio, da se od njemačkih studenata ne može zahtijevati, da kod predavanja sjede »uz monahe i none«. On istina ne daje time nikakav nalog, ali rektor neka odobri »spontano rješenje« samih studenata, koji nek neželjene goste istisnu kao i Židove iz prostorija univerze. Na taj viteški prijedlog rektor je šutio, ali studenti su odgovorili djelom: slijedećih dana pokazivali su svi neobičnu prijaznost i uslužnost prema svećenicima i redovnicima na univerzi. (DDW 23. I. 1938.)

Kao odgovor na poslanicu, što ju je početkom prosinca 1937. izdao berlinski biskup Preysing i cio njemački episkopat o progonu Crkve u III. Reichu, piše 9. XII. 1937. »Das Swarze Korps«: »Mi moramo gledati, da na svim životnim poljima povučemo jasne konsekvencije iz činjenica, da Crkve same otklanjaju suradnju s državom, da se one ukoćenije nego ikad prije ušancuju za nasip dogma, da se tamo usidre kao *privatne institucije, kao dušobrižnička udruženja nekolicine* . . . Crkve su samo pokazale, da ne žele nikakvu organizatornu vezu i nikakvu vrstu saradnje s državom. Time su se one same karakterizirale kao privatna udruženja župnika, teologa i crkvenih činovnika, koja onima, koji što do toga drže, predstavljaju posredništvo između Boga i ljudi.«

Crkva i kršćanske vjeroispovijesti izmiču se dakle od saradnje na izgradnji »nove Njemačke«, pa se stoga nemaju čuditi, ako se s njima postupa kao i sa svim ostalim privatnim udruženjima, koja ništa ne pridonose narodnom preporodu. Da se pod tim »preporodom« ima razumjeti mit krvi i tla, novovjeko poганstvo, s kojim Crkva ne može nikada praviti bilo kakav kompromis, ako ne želi izdati samu sebe, o tome NS štampa šuti. Izuzevši to nemoguće polje suradnje sa NS Crkva je u zadnjih pet godina svojim djelima pokazala i danas još pokazuje, da hoće da suraduje na pravoj duhovnoj obnovi njemačkog naroda, iako ju to često puta stoji teških žrtava. Ali kad se radi o dušama, o vječnim istinama, o odluci: za ili protiv Boga, tada za nju nema ni govora o kakvoj suradnji na tom polju sa naukom, kojoj je Bog krv i tlo: Njemačka.

I na drugi način izmiče se Crkva suradnji oko narodnog dobra. Ona traži izuzetak od vojne službe za svoje svećenike, koji uz to žive u neženstvu! »Ako klerici u dosadašnjoj Njemačkoj«, piše središnji organ NS njemačkih studenata, »hoće, da se načelno oslobode od vojne dužnosti, očituje se u tome jedna idejna opreka: opreka između njemačkog i prednjoazijskog načina mišljenja . . . Jer njemačka je osobitost, da smisao života gleda u posvemašnjem predanju *narodnoj krvnoj zajednici* . . . Država u novoj Njemačkoj pristala je ipak na zahtjeve Crkve. Ali zato Crkva mora preuzeti i naravne konsekvencije iz djela, koje je sama htjela: tko se svijesno izmiče od dužnosti prema svom narodu, tko načelno ne će, da služi vojsku i vodi bračni život . . . , taj mora biti zadovoljan, ako ga se drži tuđincem i ako ga se isključi iz narodnog života, jer on se sam turio u kut i ne može očekivati, da mu se iskaže kakva čast.« (DDW 19. XII. 1937.) Dakle oslobođenje od vojne službe, koja se ne slaže sa svećeničkim zvanjem, a osobito celibat smatra se u III. Reichu protudržavnim, protunarodnim djelom!

Iz tog sniženja Crkve na rang privatnog udruženja povukoše NS i praktični zaključak. U govoru u Hagenu (30. XI. 1937.) najavio je ministar vjera Kerrl, da će država malo pomalo ustezati svoju subvenciju Crkvama. Jer ideal je, veli on, da vjernici sami uzdržavaju dragovoljnim doprinosima svoje svećenike. (DDW 19. XII. 1937.) No da do tih dragovoljnih doprinosa ne dode, pobrinulo se NS zakonodavstvo. Ni jedan NS ne smije biti članom

Caritas-Verband-a, niti smije što god davati za katoličke institucije, a protestantima se izričito zabranilo kupiti milostinju u crkvama. Pače ni privatna trgovačka i kulturna udruženja ne mogu više potpomagati kat. dobrotvorna društva ni materijalno⁹ ni moralno.⁹

Crkva se svojim izmicanjem od suradnje na narodnom preporodu odrekla šutke i svoje negdašnje veze s narodom, pa je vrlo dvojbeno, da li ona ima još pravo na svoja imanja, koja joj je pklonio narod. »Mi se ne ćemo moći izmaknuti neugodnoj zadaći«, piše »Leibblatt des Führers« »Das Schwarze Korps«, »da jednog dana ispitamo, kome pravno pripada t. zv. crkveni imetak. Tu valja imati na umu, da su ti posjedi nastali zajedničkim djelovanjem naroda i u to vrijeme, kad su Crkva i Država bili jedno. Oni, koji su ta imanja darovali nisu mislili dati to za neku privatnu instituciju, koja ne će da preuzme nikakvu obvezu prema državi i narodnoj zajednici. No to ne znači, da ta dobra zajednice moraju najednom postati pravna svojina Crkve, koja nosi jedino još ime Crkve, kakva je bila u ono vrijeme.« (DDW 19. XII. 1937.)

Crkva kao privatno udruženje nema pravo ni na javne manifestacije. Kat. društva, pa i čisto vjerska ne smiju se ni sastajati izvan crkve, a o kakvim javnim svečanostima nema ni govora. Tijelovske procesije prošle godine nisu NS mogli jednostavno zabraniti — to bi podiglo previše buke u svijetu — ali zato su ih posvuda »radi prometnih razloga« potisnuli u pokrajnje ulice. Jedino Berlinom mogla se procesija kretati glavnim ulicama, ali samo stoga što je to služilo NS u propagandističke svrhe. Nekoliko dana kasnije donijele su NS novine fotografije o toj procesiji sa zvučnim potpisima, kao da hoće da kažu: Gle kako se u Njemačkoj progoni Crkva!

Iz javnog života ima pomalo iščeznuti svako sjećanje na tu »privatnu instituciju«, Crkvu. U Münchenu na pr. postoje dva skloništa za starce. Jedno se zvalo »Altersheim Heiliggeist«, a drugo »Altersheim St. Joseph«. Nedavno su ta imena promjenjena i sada se azili zovu prema dijelovima grada »Altersheim Neuhäusen« i »Altersheim Sendling«. Time se želi izraziti, veli službeno obrazloženje, da te ustanove vodi država a ne Crkva. (Zeit im Querschnitt, Berlin 15. I. 1938.) Čak i prastari njemački pozdrav »Grüss Gott« osuđen je na smrt. U knjižici »Der Umgang mit Versicherungskandidaten« usudio se pisac dati agentima osiguravajućih društava savjet, da svoje mušterije pozdrave sa pozdravom »Grüss Gott!« (a ne »Heil Hitler«). »Der SA-Mann« lju-

⁹ U Gornjoj Šleziji bio je običaj, da svako rudarsko poduzeće pokloni o Božiću nešto ugljena kat. karitativnim ustanovama. Prošle godine dobili su ti instituti mjesto ugljena pismo: Savez šlezijskih rudokopa ne može više pružiti kat. institutima tu pomoć, »jer takvu pomoć isključuje držanje Vatikana i drugih viših crkvenih dostojanstvenika prema glavaru njemačke države i prema njemačkoj vladi.« (DDW 9. I. 1938.)

⁹ Još od vremena Augusta Jakoga, saskog kneza (pred kojih 250 godina) običavali su pjevači i svirači državne opere u protestantskom Dresdenu pjevali na veće blagdane u katoličkoj katedrali. Nedavno je izašla naredba, da se ta tradicija prekida, a ne navodi se nikakvo obrazloženje. (DDW 23. I. 1938.)

ti se na takvu »drskost« i veli, da će mušterije baš tim pozdravom dobiti loš utisak o agentu, kad vidi, da on još nije posve odan III. Reichu i njegovom Führeru. On nazivlje taj pozdrav »zastarjelim« i dodaje, da bi pisac ipak morao razumjeti, da je vrijeme okrenuti kabanicu prema vjetru! (DDW 30. I. 1938.)

Ispovijedati otvoreno svoje vjersko kršćansko uvjerenje znači dakle ne biti odan Njemačkoj, odreći se naroda. Tu nauku počinju NS provoditi i u praksi. Početkom ove godine isključen je u Württembergu neki radnik katolik iz obvezatne radničke organizacije III. Reicha DAF (Deutsche Arbeitsfront), što nije htio istupiti iz kat. zanatlijskog udruženja »Kolping Söhne«, iako su ga na to češće silili. Isključenjem iz DAF izgubio je radnik i namještenje, jer u III. Reichu pravo na rad imaju samo članovi DAF-a. Radnik se na to potužio radničkom sudu u Stuttgartu, ovaj odbije tužbu s obrazloženjem: DAF je udruženje sviju NS radnika i pripadati toj organizaciji jest dužnost i čast za svakog Nijemca. Dotični radnik odao je svojim držanjem, da ne pripisuje baš veliku važnost tomu, da bude član te organizacije, i time je povrijedio obvezu, koju je imao prema poduzeću, u kojem je radio. — Biti svijestan katolik znači dakle u III. Reichu: iznevjeriti se narodu i radničkoj zajednici i taj »zločin« zaslužuje, da se kazni gubitkom namještenja. To je jedno službeno i načelno rješenje pa izgleda, da će njemački katolici malo po malo biti stavljeni pred odluku: ili biti potpuni NS (—poganin) ili izgubiti službu i kruh.

ORUŽJE

Difamacija, blaćenje, izvrgavanje ruglu, laži, uvećavanja, iskrivljavanja, klevete... to su eto metode novopoganskog progona kršćanstva. No snaga i razorno djelovanje tih metoda nalazi se istom u sredstvima, kojima se te metode ostvaruju. Uvijek se našlo tokom povijesti zaslijepljenih ljudi, koji su se služili sličnim metodama moralnog ubijanja vjere u srcima. U Njemačkoj se ne radi više o pojedincima ni o malim grupama takvih ljudi. U III. Reichu radi na uništenju Crkve i kršćanstva moralnim gušenjem i omraživanjem sav moderni propagandistički i politički aparat. I u tome stoji glavna opasnost progona Crkve u Njemačkoj.

Na radiju, koji je posve u rukama države, otkrivaju razvikani govornici, počevši od najviših, narodu »bijedu kršćanstva«, »preživjelost mračnjačke sekte« i naviještaju novo otkupljenje po njemačkoj krvi i tlu. Da se tu ne uzmiče pred uvećavanjima i klevetama i lažima, pokazuje protest njemačkog episkopata prošle godine proti neosnovanim sumnjičenjima i iskrivljenim statistikama, kojima se dr. Göbbels oborio na Crkvu prigodom »processa crkvenog nemorala«. Slično postupaju i drugi »apostoli istine« u III. Reichu.

U štampi se radi još više. Knjige, pune svijesne zlobe i nevjerojatne zaslijepljenosti, smiju se nesmetano širiti. Ljude se pače indirektno sili, da ih kupuju i čitaju. Neke se od njih stavljaju i na mjesto evanđelja.¹⁰ A novine i časopisi, sve određena službeni organi NS stranke donose skoro u svakom broju senzacionalne, iskićene vijesti o moralnom raspadanju Crkve. Okrivljuju je, da šuruje s komunizmom, da je držala njemački narod u duhovnom ropstvu sve do NS oslobođenja . . .¹¹ Tako se na pr. u samom broju od 17. II. 1938. službenog organa SS »Das Schwarze Korps« napada na osam mjesta Crkvu i kršćanstvo. A u istom stilu pisane su i ostale NS novine i časopisi: »Der Völkische Beobachter«, »Der Stürmer«, »Der SA-Mann«, »Macht und Wille« i t. d.

Na sve te napadaje i besomučnu propagandu Crkva mora šutjeti. Drugo joj ne preostaje. Katolička je štampa praktično posve uništena. Svi listovi, koji su se usudili iznijeti istinu i braniti Crkvu, iščezli su ili su bili »umgeschaltet« t. j. dobili su u uredništvo jednog NS i počeli raditi na »preporodu njemačkog naroda«. Ono nešto časopisa, što je još preostalo dadoše se na itenzivnu nutarnju vjersku izgradnju svojih čitatelja. I to je jedino, što još mogu činiti, a to je i potrebno. Jer njemački katolici moraju biti spremni na sve, pa i na krvno mučeništvo. Moralno mučeništvo podnose već sada prema riječima sijedog biskupa Bornwasser-a na koncu prošle godine: »Vidio sam prošli tjedan, da na tlu trierske biskupije, koja je natopljena krvlju mučenika, još i danas žive mučenici: muževi i žene, koji podnose veliko nutarnje mučeništvo radi svoje vjere i vjernosti prema kršćanskoj Crkvi.« (DDW 9. I. 1938.)

¹⁰ Na obljetnicu III. Reicha, 30. I. 1938., priredene su po svim školama u Njemačkoj priredbe, koje su prema vijestima štampe na mnogim mjestima poprimile pravi religiozni karakter. Uz ostale »mističke« stvari čitali su se i odlomci iz Hitlerovog »Mein Kampf«, Evanđelje III. Reicha!

¹¹ U prodavaonicama novina ne može se dobiti ni jedan kat. list. No kad se ne može čitati obrana Crkve, moglo se barem ne čitati napadaje NS štampe. Ali i tom načinu »odbijanja saradnje« sa NS našao se lijek: početkom ove godine počele su izlaziti »zidne novine« u obliku plakata »Die Parole der Woche« (prvi broj izišao 6. I.). Na taj način tura se ljudima silom pod nos »NS istina« o Crkvi i vjeri, da je htjeli ne htjeli moraju vidjeti. Evo kako prema »Osservatore Romano« (13. III. 1938.) izgleda jedan broj tih novina: veliki natpis: » . . . i ruku komunistima«. Ispod toga velika fotografija kardinala Verdiera sa potpisom »Staljinov saveznik?« Onda slijedi članak velikim slovima o Crkvi, koja ne samo da ne pobija komunizma, nego pače sklapa s njim savez. Pamflet ide u bezobraznosti čak dotle, da stavlja podlu tvrdnju, da je Papa u božićnom govoru 1937. izjavio, da Crkva može saradivati sa zastupnicima sviju svjetskih nazora i da je spremna dati ruku i komunistima. Samo slijepac i zlobnik može ovako što reći. Crkva je u zadnjih 90 godina izdala najmanje 32 službena dokumenta proti komunizmu i socijalizmu, a kard. Verdier je, kako zna cio svijet, jasno odbio bilo kakvu saradnju katolika sa komunizmom u Francuskoj. Što je pak Papa govorio na Božić 1937. ne treba spominjati: oplakivao je »slobodu« Crkve u NS raju slobode.

★

U III. Reichu proživljuje Crkva progon, kakav dosada još nije doživjela. Ne sastoji se on u tome, da se svećenici, koji se ogriješe o moralne ili državne zakone, kažnjavaju i da se uklanjaju možebitne zloupotrebe — proti tome ne bi imao nitko ništa reći — nego u tome, da se tih nekoliko slučajeva, koji su osim toga iskrivljeni i uvećani, iskorišćuje na niski način u propagandističke svrhe i da se cio administrativni i propagandistički i politički aparat države stavio u službu organiziranog, sistematskog difamiranja Crkve, ubijanja poštovanja prema kršćanstvu i da se Crkvi krati i najelementarnije pravo samoobrane.

Tu borbu vodit će NS bez skrupula sve do potpunog zatora kršćanstva u Njemačkoj. Na godišnjicu NS izbora u Lippe-De-mold-u govorio je »prorok III. Reicha« »čistokrvni Arijac«¹² Rosenberg i izjavio: »U budućnosti vodit će NS idejni boj u dva smjera: u jednu ruku bit će taj bezobziran i nepopustljiv, u drugu ruku pun velikodušnog razumjevanja prema pojedincima, koji stoje još na protivničkoj strani. Ali jedno je sigurno: borba na duhovnom polju vodit će se s istom žilavošću kao i politički boj prošlih 14 godina.« (DDW. 30. I. 1938.)

NS ide dakle za potpunim uništenjem kršćanstva kao i boljševici u Rusiji. Pa stoga, kao što mi katolici ne možemo biti ravnodušni prema bezbožnom boljševizmu Rusije, isto tako ne možemo gledati ravnodušno ni na novopogansku nauku nacionalsocijalizma — boljševizam Njemačke.

Ivan Nikolić D. I.

¹² Estonski učenjak Otto Liiv zanimao se za porijeklo Alfreda Rosenberga, »stopostotnog zastupnika arijske rase«, koji je rođen u Estoniji. Došao je na paradoksnu zaključak, da je Rosenberg mješanac između Slavena i Židova, da nema dakle ni kapi germanske krvi. Otto Liiv je javio taj rezultat njemačkim vlastima i izjavio, da je spreman, da dokaže tu svoju tvrdnju s dokumentima u ruci pred bilo kojim njemačkim sudom ili znanstvenom komisijom. Odgovora na tu ponudu nije još dobio!